[illegible] [illegible]
No. 6847
On 63 [illegible] W.-Ind. Co.

BICKERSE BEROERTEN,

OFTE

Hollantſchen Eclipſis, tegen den Helderen Dageraedt der Provintie van HOLLANDT.

DAT IS:

Diſcours over de Excuſen van Amſterdam *gedaen, in haer Verantwoordinge, aengaende de Hollantſche beroerten laetſt gevallen door beleyt eeniger Steden van Hollandt, principalick van Amſterdam.*

Door een PATRIOT des VADERLANTS.

De beroerte

van den Helt,

maeckt ſijn Meyt

gheheel ontſtelt.

Tot Bruſſel, By Iohan Verduſſen, Anno 1650.

Bickerſe Beroerten,

ofte Hollandtſche Eclypſis, teghen den Helderen Dageraet der Provintie van HOLLANDT.

En hevet ſelden ſien ghebeuren / dat Ariſtocratique oft Borgerlicke Regeeringhen / langhe hebben konnen dueren in vaſtigheydt / oft ſy hebben dickwils in peryckel ghekomen / van te vervallen; onderwijle / door Buytenlandtſche / meeſt door Inlandtſche Vyanden en twiſten: want alſooſe van verſcheydene even gelijcke perſoonen geregeert werden / onder welcke de Souvereyne Macht verdeelt light; die niet altijdts zijnde van een humeur ende drift; kan't ſeer lichtelick ghebeuren / dat onderlinghe / miſverſtanden onder hen vallen; daer door eerſt ontſtaet verſchil / naer twiſtigheydt / endelinghe ſtrijdt / dewelcke niet met Authoriteyt neder gheleght werdende / ſcheyden de Bontgenoten / ende komt die Republique t'onder / d'een na d'ander overwonnen zijnde / die t'ſamen ghehecht onverwinnelijck hadden mogen blijven.

Een oudt vermaert exempel is hier van Grieckſche Republique / dewelcke uyt veel Republiquen als Provintien t'ſamen vergadert / de aldergrootſte Oorloghen hebben geluckelick wederſtaen; eens van hem af-wende / een Leger van tien-mael hondert duyſent mannen (mach men de Oudtheydt glooven;) maer als ſy door den Buyt van dien Oorlogh waren moedigh ende rijck geworden; ſoeckende yder ſijne macht boven den anders op te dringhen / hebben onder den anderen beginnen te twiſten: Principalijck / de Republiqen van Lacedemonien / ende Athenen; ghene machtighſt te Lande zijnde / deſe d'overhant hebbende ter Zee; ende alſooſe malkanderen niet wel en konden verſtaen / hebbende geen perſoon noch middel / om hen in balance te houden / is't endelinghe gheſchiet datſe ghescheyden zijn / en t'onder quamen: ſy ghebruyckten veel Wetten / om d'een aen d'ander gehecht te blijven / ende malkanderen niet te verheeren: onder welcke een was / Dat niemandt ſijn Stadt ofte Veſten mocht vergrooten ten ſy met conſente van alle de Bondtghenoten. Want alſoo de heele Stadt van Athenen van der Perſen Legher verbrande was / de Inwoonders alle 't Schepe ghevlucht zijnde; ſoo beſtont Themiſtocles naer den Oorlogh de Stadt op nieus weder te Bouwen; de Fondamenten veel breeder leggende als ſy te vooren waren geweeſt / des die van Lacedemonien dat by Legaten verboden; ende Themiſtocles citeerden om ſich te verantwoorden; die door veynſen van ſickte / ende 'ken weet wat pretexten ſoo lange op de reys trantelde tot dat de Mueren heel waren opgebout; ſoo datſe veel practiquen gebruycken / om d'een den

ander

ander 't voordeel af te sien; dan door het langhduerigh hacquetten en twisten/ malkander machteloos maeckende/ zijnse alle endelinghe/ van Philips van Macedonien Alexander de Grootes Vader/ ende naer van Alexander selve ende sijne Nakomelingen verheert.

Sulcks heeftmen oock ghesien aen de Joodsche Republique/ die van oudts bestont upt twaelf Stammen of Provintien/ die eendrachtigh blijvende onder eenen Richter ofte Gouverneur/ seer ontsacchelick waren; veel groote Oorloghen voerden/ maer wierden door inwendighen twist/ eerst in tween/ daer na in meer deelen gescheurt; tot datse endelinghe alle zijn ghewoorden gevangenen ende Slaven van de Coningen van Babel.

Wat macht datter ontstaet upt goede eendracht/ achte datmen upt gheen Landt meer soude konnen bewijsen als upt ons Nederlandt; 'twelck al over de sestien hondert Jaren sich t'samen bindende onder Inlantsche Gouverneurs (als waren Arminius/ Civilis/ Classicus) seer verschrickelick ende vande grootste Monarchie der Romeynen noyt konden vermeestert worden; dan die Memorien zijn al te oudt ende duyster; ick wil wil maer blijven beneden den tijdt van hondert Jaren herrewaerts; binnen dewelcke ons Nederlandt was verdeelt in 17. Provintien; die alle zijn verbonden geweest onder Keyser Carel de V. en van hem wierden geacht voor het schoonste juweel van sijn heele Croone; gelijckse oock in alle sijne Oorlogen hadden getoont; maer sijn Sone Philips den II. dat vergetende/door quaden in-borst/ 'tsy door quaden raet; heeft daer in gestoockt on-eenigheyt; gevende te veel gehoors aende Geestelicke; (alsoo hy sottelick begodt was) die in't gemeyn onversadelick gelt ende eer-suchtig zijnde/ door den Cardinael Granvelle/ den rijckdom der Landen sochten upt te pluymen; sond met eenen herrewaerts sijne Lands-Luyden de Spanjaerden; die in't gemeyn/niet meer t'huys ghewee st zijnde als Vilicken ende Wijf-korf-breyders/ in dit rijck Landt soo den meester maeckten/ datse alles wredelijck verwerden; ende endelinge die hier mager ende ledigh waren gekomen/ (soose niet vergaten t'huys te geraken) keerden weder/ vol ende rijck van het Nederlandts gestolen goet: daer tegen hen in Unie brachten al van't Jaer 1565. alle de Edelen des Lants/met veele Steden; maer alsoose hen terstont soo vast niet sluyten konden/ meest door de kleynhertigheydt van den Grave van Egmont ende andere/ wierdt dat Verbont verstropt/ ende dreven die Geestelijcke en Spaensche Gryphoenen grooten moordt ende plunderinge in ons Nederlandt.

'tQuam doe ter tijt de Landen seer wel te passe/ datse hadden tot raedtsman en Beleyder/ den Doorluchtighen Prince van Orangien, zijnde doen ende naermaels altijdts gereeckent voor den alderwijsten Prince van't Christenrijck: ende dat den Doorluchtighsten Prins tot sijn hulpe hadde den wel-gheboozen en hoogh-gheleerden Heer Philips Marnix, Heere van St. Aldegonde; die in alle Landts-dagen en Vroedtschappen opeatlijck ende bedechtelijck verschijnende/ de Fondamenten onser Unie ende Regeeringhe onder 'tCruyce leyde/ ende op Papier meest heeft gebracht. Ende alsoo den Hoogst-gedachten Vorst naer sijn groote wijs heydt wel voorsagh/ dat de Generale Unie van alle de 17. Provintien te zwaren stuck was/eensdeels om de verre verspreytheydt/anderdeels/om de jaloersheydt en verschillentheydt der humeuren; soo heeft hy al van't Jaer 1572. af/daer toe aen-gelept omme sich te versterchen met de particuliere Unie

van

van Hollandt ende Zeelandt; lettende sonderlijck op de stercke ghelegentheydt van't Eylandt Walcheren.

Waer op Sijne Doorluchtigheyt principalijck de ooge hebbende/was onder 'tbeleyt vanden Grave van Marck/ onverwacht in-genomen de Stadt Briele in Hollandt/ den 1. April 1572. daer over hy t'onvreden was; maer alsoo korts daer na/ te weten/ den 8. April daer dies Jaers wiert in-genomen Vlissinghe/ ende voort heel Walcheren uyt-ghewoert Middelburgh/ (dat hy bemachtighde door belegh) soo heeft hy van dien tijdt af/ met de Unie deser twee Provintien sich derven in posture stellen tegen alle de macht der Spaensche tyrannye/ ende die geluckelick af-gewendt.

De andere Provintien sochten hen oock generalijcken te verweeren op den Naem van Staten Generael, maer midts de fortsige wreetheyt van Duc d'Albe/daer na Lodewijck Requesent/ende wispelturigheyt van Don Jan/konden sy haren Staet noyt formeren/ maer door inwendige twist ende jaloersy scheyden hen t'elckens vanden anderen/ende raeckten in verdeeltheydt: soo dat sy ten laetsten siende de gerustheydt van Hollandt en Zeelandt/ met de aen-klevende Leden/voelende haren last/al van't Jaer 1577. raed ende hulpe versochten van de Doorluchtighsten Prins Wilhelm: wiens wijs advijs niet precijs ghevolght zijnde/ voelende hare ongemacken groepen/ ontboden hem by haer/ maeckten hem Ruart van Brabant/en haelden hem met groote triumphe in/tot Antwerpen ende oock tot Gendt: hy sloegh hen sulcke weghen van directie voor/ dat indien syse hadden gevolght/ souden tot deser tijdt aen onse Republique mogen gehecht/ende vande Spaensche tyranny vry gebleven zijn/ maer daer rees terstont jalousy door Arschot en andere Princen/ hoewel niemandt in wijsheydt ende hoogheydt by hem was te vergelijcken/ soo dat sy op haer prive sonder communicatie/ ontboden ende aen-namen voor Gouverneur Ertz-Hartogh Matthias/ onder welcken den Doorluchtighsten Prins Wilhelm, ghelijck oock naermaels onder Duc d'Alencon sich seer gewilligh als Luytenant gedroegh/ met groote moeyte ende perijckel sijns Persoons/door veel besendingen soeckende de Leden van Vlaenderen/Brabant/ende de Walsche Provintien in Unie te behouden/maer mits dagelijcx de malcontentische ende andere Factien oprezen/ die't alles steedigh verwerden/ was hy Autheur/ ende aen-rader vande naerder Unie van Utrecht/die gemaeckt wierdt Anno 1579. in Januario/dewelcke doen oock wierdt bezworen/ van Gendt/ Yperen/ Brugge/ ende andere/ al sedert daer van af-gescheyden.

Die curieus ware/ magh noch in't begin van het 10. Boeck van Emanuel de Meteren lesen/het Sommier van Protest/dat den Hooghst-gedachten Prins in't laetste van't Jaer 1579. heeft schriftelijck uytgegeven/ presenterende wel den Staten Generael alle Diensten/maer excuserende sich van het Luytenantschap Generael dat hem wierdt op-ghedragen/om de groote dis-ordre die hy in hare Regeeringe sagh/daer van dit de Somme was/soo hy aldaer schrijft.

1. Dat sy den Gouverneur Generael niet toe en lieten/de macht over 'tKrijgsvolck/ uyt ende in de Steden te brengen/maer elck nam sich aen't Krijgs-volck te ontsegghen/ofte nam soo weynigh volcks in/ datse maer konden ter nauwer noodt hen binnen de Meuren defenderen/ sonder eenighe uyt-vallen te konnen doen op den Vyandt/daer door het platte Landt verdorven wordende/ konden des Landts Penningen tot den Oorlogh noodigh/niet gevonden werden.

 2. Dat

2 Dat diesshalven het Krijgs-volck onbetaelt blijvende in geen discipline kon ghehouden werden/ tot schade vande Regeeringe.

3. Dat een yeder vande Leden na sijn goetduncken / weygerde hare Quot op te brengen/ klagende van onvermogen ; oft indien sy die op-brachten/ hieldense elck in/ voor haer particulier; soo datse niet konden ghebruyckt werden/ ten dienste van het generale welvaren.

4. Datter gheenen Raedt van Staten was / met soo behoorlijcken macht versien / dat promptelijck order kon ghestelt werden op alle voorvallen van noot die gheen uytstel konden lijden / daer door de occasien van profijt te doen ofte schade af te wenden / voorby gingen / etc.

Dese ende meer confusien siende dat niet reparabel waren / heeft hy endelinghe weder sich begeven / naer Zeelandt ende Hollandt daer de Orderen precijs werden ghevolght ; waer door oock onse gheunieerde kleyne Republique groeyde ; daer ter contrarien / de Overscheldse machtighe ende meest Provintien / meer ende meer verliepen / wordende dagelicx / (gelijckse alsnoch doen) opge-eeten/ door de gierigheydt der Geestelijcke / ende Spanjaerden.

Mijn intent is in dit verhael / te betoonen (alsmen siet) dat de inlantse twist en oneenigheyt / den rechten middel is daer door die vele ende machtigste Provintien zijn t'onder gekomen / ende alsnoch in hare slavernye blijven / Daer ter contrarien onse weynige / ende mindere Provintien door de Eendracht so verre zijn opghestijght/ dat Godts zeghen hen niet heeft ontbroken / ofte zijn ghewordden de machtighste Republique van Christenrijck/ daer voor den Koninck van Spanjen / nu soo dickwils heeft moeten buyghen / om met haer in Vrede te moghen komen: ja is de opinie van verre-siende niet in-apparent/ indien de macht ende wapenen onses Landts hadden met goet opset gedirigeert gheweest / sonder heymelijcke contre-mines / van qualick-ghesinde ende eyghen-baetsoeckende / die in onse Republique schuylen ; men soude al langhe de na-burighe Provintien / van haer slaverny bevrijt/ aen ons geunieert/ ende onsen Staet t'eenemael versekert hebben.

't Wert op den naem van Escobedo / verhaelt / die Spaenschen Raedt was van Don Jan / ende hem op 't lest door last / het Spaensche Vijghsken gaf ; hy soude gheprophetеert hebben/ dat de Nederlantsche Republique niet met Wapenen van buyten , maer met haer eyghen Twist soude noch vervallen. Lipsius een Hollandts overlooper / gaf oock die hope aen Coninck Philips van Spanjen/ de Landen te sullen dwingen/ by inwendige separatie ende oneenigheyt ; meer andere zijnder gheweest die dit hebben voorseyt / ghelijck onse Republique van een oproer des volcx was begonnen, datse alsoo oock *ab irata plebe*, dat is / door tweedracht soude een eynde nemen.

't Zijn tot noch toe al etende Propheten gheweest! van welckers Prophetijen niet en is in 80. Jaren gekomen / ende naest Godts zeghen niet en sal komen ; soo onse Unie wel wert bewaert : soo veel hebben de Propheten wel voorsien / ende voorseyt / dat onse Republique lichtelijck vallen sal / indien den Bandt des Eenigheyts ghebroken zijnde / onse seven Pijlen werden verslingert ; ja d'een teghen d'ander steken om malkanderen te vernielen.

't Zijn onse argste vyanden altijt gheweest / die onse Republique hebben oneens gemaeckt/ inde gronden onser Regeeringe/ soo datse oock noyt in meerder gevaer is ghekomen / dan dat de Eenigheyt der Regeerders heeft beginnen te

mangue-

mangueren; men moet niet dencken/ dat het ons soo altijts voor de winde heeft ghegaen/ dat wy benevens veel aenstooten in dit ghevaer niet souden geweest zijn/ van inwendighe twist; wy hebben hem gheproeft ende door Gods hulpe meermael ter neder gheset; sulcx wy oock moghen hopen/ boven dit ghevaer oock gheluckelijck te komen.

Naer de ongheluckighe Moort van Hooghst-gedachten Prince Willem; was den Staet onser Republique noch soo teer; datse in balance liggende teghen de macht van Spanjen/men vreesde niet soude bestaen konnen hebben/dieswegen men de gheheele Souvereynitevt opdroegh aen de Kroon Vranckrijck den 13 January 1585. ende na oock/aende Kroon Engeland/diese bey refuseerden; Alleenlijck verbondt haer de Doorluchtighste Coninginne van Engelandt den 2 Augusti 1585. ons met Volck ende gelt by te staen/ daer over sy hier sont als Gouverneur der Engelsen/ Robbert Dudley/ Grave van Licester; die hier quam den 19 December 1585. Den welcken sich niet verstaende vande regieringhe onser Landen/ hem onderwondt alles te willen doen absolupt ende Souverainnelijck; sonder ja tegen het goetvinden der Staten Generael: door welcke twee-spalt in anderhalf jaren tijts/ onse Republique quam in sulcken verdeeltheyt/dat door verraet en quade toesicht verscheyden van onse Frontieren quamen in handen van Parma onsen vyandt; ende generalick 't geheele Landt tot het Crijgsvolck toe/ werden verdeelt/ in een Staetse ende Engelsche Factie; doende den voorsz Licester/ door sijne creaturen/ allesins effort/ met besendenge ende andere wegen/ omme de regeerende Collegien tot hem te trecken/ ende die met specialen Eedt aen hem te binden/ makende alsoo sich meester vande Finantien des Landts/ vande directie van Oorlogh/ ende eyndelinghe vande heele Regeeringe.

Maer 't Landt hadde doen ter tijt naest Godt dry ghelucken/ Het eene/ dat de meestendeel der Edelen ende Steden/ (makende ghesamentlijck/ den Souvereyn ende de Staten Generael des Landts) hen daer teghen stelden/ casserende die Engelse Factieuse/ ende eenighe oock metter doodt straffende (als die van Leyden deden) die heymelijck met Licester hadden gheconspireert:

Het andere, datse waren versien van een kloeck ende trouw in-landts Gouverneur Generael Prince Maurits, den welcken/ benevens sijnen Lieutenant/ Grave van Hohenloo/ sich teghen de Licestersche turbulente moedigheyt stelden; met raet en last der staten Generael/ alsoo door bedongen stipulatie/ Robert Dudley/ alleen Overste Generael was/ uyt den naem der Coninginne/ over het Engelse Krijgsvolck/ 't welck hy onvoorsichtelick extendeerde over de geheele Militie ende Regeeringhe.

Het derde was/ dat de alderwijste Coninginne van Engelandt/ siende de al te groote moedigheydt van Licester/ endemerckende de generale confusie daer uyt apparent/ ontboot Licester t' huys/ dede hem sijn Commissie af-leggen/ ende verboodt by expressen Edicte den 1 Junij 1588. alle Comploiten op den naem van Licester oft de Engelsen: latende den Heeren Staten met haren Gouverneur Prins Maurits/ de absolute souvereyne Regeeringhe onser Republique: waer door niet alleen de in-lantse verwerringhe is gheluckelick beslist/ maer de Staten des Landts voelende het victorieus beleydt der Oorloge van haren Gouverneur/ ende ondervindende/ door den aenwas van Neeringhe hare Finantien soo ghestelt/ datse op haer eyghen Beurse met goede menage konden haer vyanden tegenstaen/ ja selfs bespringen/ moet grijpende/ heb-

ben

ven het gheheele Souvereyn-regeeren aen hen behouden: ende is sedert haren Staet seer versterckt: streckende tot opwas van onse geunieerde Republique dien inwendigen twist / die daer uyt gheresen was / dat den Gouverneur des Landts te moedigh zijnde / sijn Authoriteyt wilde elargeren / boven de Heeren Staten / dat is Edele en Steden des Landts daer door de Privilegien ende Vryheydt der Landen teenemael soude vertreden geweest zijn: in welcken misslagh oock te vooren was vervallen gheweest den Hartogh van Alencon / die t' Antwerpen aenghenomen zijnde tot Gouverneur Generael der Landen / hebbende onder sich als Lieutenant den Hooghst-gedachten Prins Willem van Oraengien / door al te hooghe fumeen / sich hadde laten imprimeren de hope van absoluyt Souvereyn te sullen zijn / vande 17 Provintien, daer toe in vele Steden intelligentie ghemaeckt hebbende om die te overvallen/maer den tegenstans vande Stadt van Antwerpen Alleen (die men noemt de Fransche Furie) leerde hem/met syn ruine; dat sulcken sake niet soo licht uyt te wercken en is; Alsoo doch van oudts/ende door veel Contracten; sonderlinge de naerder Unie van Utrecht bekent is / dat de Souvereyne Macht ende ruste onser Republique moet bestaen/inde maintenue vande vrye Authoriteyt der Provintien/Edele/Steden/ ende Leden als Staten Generael ter eenre / ende vanden Gouverneur Generael/als ghekosen Beleyder / ende Beslisser van alle verschillen / ter anderer zijde; soo dat uyt de onderdruckinghe van d'een oft d'ander nootsakelick moet ontstaen scheuringhe en vreese van onderganck; ghelijck sulcks gheschiede van Duc d'Alencon / ende Robert Dudley / beyde Gouverneren; hare macht onbehoorlick extenderende / tot onderdruckinghe ende verkleyninghe der Staten.

Naer dien tydt onse Republique seer florerende / onder 'tbeleydt van Prince Maurits, ende ghekregen hebbende ruste met den twaelf-Jarigen Treves heeft sich opgedaen een schadelicken twist / die men noemt Arminiaensen oft Barneveltsen twist van't Jaer 1618. bestaende in tegendeel uyt al te grooten Superbie der Staetsche Persoonen/ die hen sochten te verheffen tot Absolute Souvereyns/ sonder respect / Ja (soo't scheen) met intent van Cassatie vanden Gouverneur Prince Maurits. Om alsoo een ander te kiesen die onder haer ghewelt soude gestaen hebben.

Want alsoo door onderlinghe correspondentie binnen de respective Steden [meest van Hollandt] eenige Geslachten haer hadden machtigh gemaeckt van de Regeeringhe ende Vroedtschappen der selver; daer door treckende aen haer ende de hare voor altijdt de Collatie van alle honnorabele ende profitabele Officien; is't geschiet/ dat dese Colludenten / synde nu uyt 's Landts dienst rijck ende ontsaccheliek ghewoorden/ hen in elcke Steden hebben t'samen ghevoeght/ om alles te doen ende besluyten wat hem goet dachte; gaende die collusie alsoo van Stadt tot Stadt/ ende van Provintie tot Provintie; verbindende hen alsins met Beloften/Affiniteyten/Beneficien/ende alderley wegen van Collusien/ om eerst in hare Stadt; daer na inde Provintie gesamentlick/ oft by de meeste stemmen/en lestelijck onder de Staten Generael/ dat is de Vergaderinghe van alle de Provintien altijts te konnen inbrengen ende concluderen wat by hen onderlinge was geconcipieert ende opgenomen; waer door de Souvereyne macht onser Republique/soude absolutelick gekomen hebben onder eenige weynige geslachten onses Lants; als nieuwe Patricii: veele der selver niet alleen synde van onlijdelicke gierigheyt ende superbie; maer oock toonende in haren omganck/

datse

datse vyanden waren ende kleyn achters vande gereformeerde Religie; heymelicke correspondenten/met de Jesuyten/ende vyanden van onsen Staet, en meeste benyders/en misgunners vande Authoriteyt des Gouverneurs Prince Maurits, voorgheevende dat syne macht onder de Ordre en besluyten der Staten ende Steden moest gebonden liggen / omme die absolutelick te gehoorsamen in wat saken het mochte zijn; hen rekende als den eenigen en opperssten Souvereyn; Omme welcx te verrichten / al van lange tijt was verweckt een warringhe onder 't volck / met het uytstroyen eeniger Nieuwigheydt inde Religie / door Iacob Arminius, eerst Predikant van Amsterdam, naderhant Professor tot Leyden; welcke soo verre heymelick wiert gestijft ende onder de handt Politijckelick gevoedt / dat het meestendeel der Provintie van Hollandt / in tween gedeelt / ende dagelicx in perijckel van oploop stonden; onder welckers pretext die nieuwe Comploiteurs ende Souvereynen/elck by na in hare Stadt Krijgsvolck ende Waertgelders aennamen; met den naem van hen van beroerte te versekeren, maer inder daet omme hen onder den anderen te moghen defenderen in hare gheconcipieerde Souvereynheydt, teghens den Gouverneur des Landts: doende elck haer opghenomen Krijghsvolck Eedt doen aen hare Magistraten / als betaels-Heeren; arbeydende de kosten die sy daer toe verstrecten/ in te houden van haer Quote ter Generaliteyt in te brengen: daer na ooc de Militie der Generaliteyt verdeelende / doende die nieuwen en specialen Eedt doen aen hare betaels-Heeren / ende op 't lest pogende den Doorluchtighsten Prins Maurits te ontnemen de macht der Patenten / ende van het Krijsvolck te mogen herleggen/stellende dat oock in handen vande Staten Generael / ende meest van Hollandt als wesende de meeste in't betalen; onder den welcken sy haer Comploit meest hadden versekert; meynende alsoo den Doorluchtigsten Prince Gouverneur/ teenemael van alle macht te ontkleeden/ ende onder haer Gesacht gebracht zijnde/ de andre Leden der Republique als de Swarten onder haer gewelt te dwinghen: ofte soo sy hen niet hadden willen onderboeghen / die dan te verlaten als een Proye vande vyanden: zijnde een recht pernicieus concept; 't zy door / domme hoogmoet van die Kauwoerden, ende subijt-geworden. Borgerlicke-Souvereynen / 't zy (gelijck vele doen meynden) door heymelick ingeven der Jesuyten beleydt / om onse gunieerde Republique/als een verrot / ende van binnen heel verwart huys seffens te doen sincken en invallen.

Maer den doorluchtighsten Prince Maurits, lettende soo wel op des gemeynen Lants behout/ als de Reputatie sijnes persoons/ende des ganschē Huys van Nassouwen dat so veel diensten aen 't Landt hadde gedaen / heeft eensdeels door de Macht die hem als Gouverneur Generael toequam/volgens de Articulen der Unie/ ooch met Authorisatie vande gesonde Leden onser generaler Regeeringe / de Hoofden dier Factie versekert / ende eensdeels gestraft / de gealteerde Steden en Vroedtschappen verandert / ende alsoo dat apparent perijckel onser ruyne af-gekeert / stellende noch voor het expireren van den Treves onse Rebublique ende Kercken / in Eenigheydt / omme daer na veel Oorloghen uyt te staen/ ende onsen Vyandt met soo veel af-ghenomen Steden / tot meerder oemoedigheydt te dwinghen.

Dit 's de Arminiaensche ofte Barveveltsche Factie geweest / over 32 Jaren/ daer noch yeder van kan heughen / ende was soo een perijckeleuse Siecktе van onsen Staet / dat indien niet hadde geweest soo een Medicijn van Authoriteyt

en ervarentheyt als doen den Doorluchtigsten Prince van Oraengien Maurits was/soude seer licht ghestorven/ende 't onder gekomen hebben/sedert is dat ghebreck door den Hoogh-gedachten Prins Henrick 't onder gehouden/ maer niet heel uytgeroeyt/ Alsoo de Overblijffselen van die Factie noch alsins en meest inde Provincie van Hollandt gebleven zijn/ die haer insonderheyt hebben geopenbaert inde Bickerse Ligue, diemen heeft gesien/ dat al over langh/ seer trots ende schismatijck zijn gheweest/ alle gemeyne Raedtslagen ende Placcaten der Generaliteyt ende van Sijn Hoogheydt stoutelick renverserende/niet alleen met alle wegen tenderende tot ruyne vande loffelicke West-Indische Compagnie, maer obstinatelick doorbrekende alle Octroyen en Ordonnantien/ als sy eenighsins haer particulier profijt quamen te behinderen/ weynig lettende wat schade dat andre Leden en Provintien droegen/al was het oock tot apparente ruyne der selver/ wanneer sy maer daer door voordeel konden krijgen: wat voordeel oock den Generalen Staet konde door eenigh Exploit verwachten/dat belettende/als sy maer vreesden daer door eenigh particulier interest te lijden: met alderley bedriegeryen/'s Landts Domeynen frustrerende: tegen alle Mandaten secourerende/ de bedeckte ende openbare Vyanden van desen Staet: oock wel des vyants Penningen (om ons te bevechten overgesonden) asseurerende/ ende daer toe de Scheeps-macht des Landts/gebruyckende/ofte versendende/ dreyghende de arbeydende/ door Monopolien ende andere fortsicheden de Compagnie van Oost-Indien, tot dis-credijt ende verval te brenghen/ Oorloghe in haer privee aennemende/ sonder/ja tegen het advijs des Gouverneurs ende der andrer Leden: afbrekende de goede correspondentie/ met de Kroon Vranckrijck, en Sweden, omme precipitantelick met den Erf-vyandt Spaenjen (die nu verbroken lagh) in Unie te komen: Dreygende den Vrede te sluyten/ ja sluytende die sonder het consent ende verwachten/ der voornemelicke Bondtgenoten/ Precipitantelick tegen advijs vanden Gouverneur/ ende de andre Leden/ de Landen ontblootende van een groot des Krijgsvolcx: niet jeghenstaende alle redenen in tegendeel voortgebracht: dreygende hare Quote ende Betalingen in te houden: ja dadelick ende feytelick/by affixie van Biljetten/ de Militie in Frontieren garnisoen houdende/ ontslaende/ ende niet meer in solt willende houden/ tot openbare muyterye/ indien niet by de andere Leden samt den Doorluchtighen Gouverneur/ die met contrarie affixie ware in ruste gehouden geweest: ende hoewel dagelicx sy ter Vergaderingen daer toe gequalificeert wierden met intercessie vande andre Bontgenooten/ooch door de Presentie vanden Doorluchtigen Gouverneur/ met alle redene gepermoveert/ sich te matigen/ ende nevens andre Leden te conformeren/ hebben dies te stouter haer aengestelt/ schamperigh verachtende alle 's Landts Militie/ ende de Gouverneuren der Frontieren/ als kostelicke speelkinderen/ die sy dreyghden aenden Dijck te jagen/ als nu niet meer zijnde te rekenen/dan Vloyen/ende onnutte op-eters des Landts/ genoegh te kennen ghevende/datse Sijne Doorluchtighe Hoogheydt door dien middel sinisterlick sochten te ontwapenen/ en van alle credijt te ontkleeden: omme de selve onder pretext van Jonckheyt/ofte andere insichten/te mogen ontmachtigen/ende soo eens te komen tot hare gepretendeerde vryheyt ende Souvereyniteyt: hebbende daer toe (als 't schijnt) by secrete onderhandelingen/ met den Erf-vyandt soo gecorrespondeert: dat de Articulen der Vrede teenemael zijn/ geintriceert/ ofte tot schade ende schande van onse Republique/ tot voordeel des gemeynen Vyant/

ge-ex-

ge-exendeert / selfs om met demolitie der Fortressen (tot grooten koste des Landts geleyt) den Vyandt occasie te geven naermaels onse Steden te gereeder te ondergaen / houdende de selve noch dagelicx binnen ons Landt by naechte en door andre omwegen / gesprech ende beraetslaginghe met den Ambassadeur des Erf-vyandts / ja buytens lants opghesette tijden ende plaetsen/den anderen vindende / 't zy om te delibereren / 't zy om de gesette Termijnen van beloofde Pensioenen op te halen / zijnde oock menige der selver in korten tijt soo vergroot in rijckdom ende macht / datse op Millioenen werden gheschat / makende de verresiende Patriotten / calculatie / dat die middelen niet konnen soo kort opghehaelt werden oock met de aldermeeste frauden / ende peculatien dagelicx gebruyckt/ maer dat die moeten af dalen van gekroonde handen / dewelcke niet konnende zijn / Vranckrijck / Sweden / Dennemarcken/noch Britanien/eenelick by den Erf-vyandt den Coninck van Spaenjen werden geloceert : ick ghef wyghe de vileyne Acten ende discoursen / der Bikerse Favorijten hier ende daer in tijden uytghebolt / als datmen Sijne Doorluchtighe Hoogheydt nu behoort te laten gevoelen wat hy is : te weten / een Knecht, en Subject der Bickersse Staten, eenen Kostelicken 't Huys-ligger, die 't Landt soude mogen missen / als domme Schapen bletende dattet niet eer wel soude gaen voor datmen hem als sijn Schoon-vader een voet soude korten. Ja onbeschaemdelick uyt-Basende / dat alle de Actien een tijt herwaerts van Sijne Doorluchtigheydt in privé zijn verricht / sonder wettelicke Commisse / dat sijn intentie was onder dien deckmantel de Schatten van Amsterdam eerst te bemachtighen, en daer mede de reste Steden en Provintien te dwinghen , ende soo Souvereyn te worden , accorderende alles met de rescontren die de selve Sijne Vorstelicke Doorluchtigheydt heeft gheleden / by de Bickerse malignerende Steden sonderlinghe van Amsterdam / daer men de selve Sijne Hoogheyts Persoon, Qualiteyten, Commissie, der by-ghevoeghde Heeren Staten / eerst op 't nauwste geepluseert hebbende/ lestlick / hem heeft gheweygeert Acces ende gehoor vande Vroedtschap / omme alsoo 't secreet harer Collusie niet verstoort te konnen werden : sulcx men in allen desen niet alleene siet het Bewerp der oude Arminianese Factie / maer is de selve heymelick soo gegroeyt geweest / dat de Bickerse nieuwe Malcontenten, een geruymen tijt hem hebben gedreghen / als openbare Muytijns / ofte absolute Souvereynen van onsen Staet.

't Heeft de Bickerse Vroetschap, van Amsterdam belieft uyt te gheven/ by hare Deductie de Motiven van hare Actien / mitsgaders / een aengeheght schrift genaemt den Helderen Dageraedt, tot justificatie van haer doen / maer op dat het blijcke dat desen Hollandtschen Eclips al te duyster ende dick is om met sulcken Schemer-licht te verdryven / is mijn voornemen haer reden kortelick nu te overwegen.

Hare principale Fondament is / Dat de Provintie vãn Hollandt is Souvereyn, ende Vrymachtigh als een Prince , over welcke des-halven niemandt heeft te commanderen ten zy met krenckinghe van hare Souvereyniteyt : ende datmen dese Privilegie volgens de Unie met goet en bloet moet voorstaen, Dat derhalven de besendinge van Sijn Doorluchtighe Hoogheydt, met den Gedeputeerden weghen de Generaliteyt daer nevens gaende / soude ghestreckt hebben teghen de Unie en souvereyne Vryheydt. van Hollandt/Als soeckende die te necessiteren / tot het ghene sy niet en wilden/ maer contrary hadden geresolveert/

Welck Presuppost niet alleen strydigh is teghen de nature der Vnie ende Verbonden / maer oock contrarierende alle de practiquen van Regeeringe.

Want voor eerst / en kan niemandt sijne Vryheydt soo perfectelick behouden met andere in Vnie komende / oft hy moet hem ten minsten voeghen onder de ghemeyne Wetten dier Vnie; ende van / voor soo veel / sijne bevoorens absolute Vryheydt missen; niet meer dan oft yemandt sijn ghelt in een ghemeyne Compagnie ingheleyt hebbende / soude dat noch meenen behouden te hebben in sijn private kasse:

Des-weghen het oude Spreeck-woordt waerachtig is / Onghebonden best, voor alsulcke die teenemael op haer Vryheyt willen blijven staende; alsoo het onmogelick is soo vry te blijven naer / als hy was voor de Vnie: maer moet elck sijne Privilegien ende Vryheden so verre naer de Vnie missen / alsse souden stryden tegen de Wetten dier Vnie; soo dat yemant vrywillig een Vnie aengegaen hebbende / van sijne Vryheyt en Privilegie niet en wert verkort / al waret dat hy by alle weghen wierde genecessiteert by de wetten der Vnie te blijven; anders en ware Vnie geen Vnie.

Dit blijckt aende practique van alle Vnien / Regeeringen / oft Societeyten.

De outste ende natuerlijkste Vnie is 't Houwelick, tusschen Man en Vrou; al is 't dat de Contrahenten elck hare vryheydt houden ende gheen slaven van malkander zijn / nochtans / zijn sy door contract van Houwelick beyde ontset van hare vryheyt / die syte voren hadden / soo verre / datse d' een d' ander niet moghen verlaten / en zijn niet vry / maer verbonden d' een den ander volghens hare Vnie totter doot by te staen. So dattet voor een misverstant ende domheyt soude te reken zijn / indien Man ofte Vrou pretendeerden even de selve vryheydt noch te hebben naer bande van Houwelick / die sy te vooren hadden ghehadt.

Wt vergaringe van Huysghesinnen / ontstaen / eerst / Vlecken; ende daer na allenxe Steden; ende soo voorts meerder Regeeringhen: Ten is niet te twijffelen ofte in een Stadt is yemant vry in sijn Huys; soo dat elck Huysvader / die privilegie heeft van vry Heer te zijn in sijn huys / ende dat privilegie kan hem niet ontnomen werden / naer 't recht der volckeren; Nochtans / dewijle elck huysgesin / een deel vande Stadt is / onder welckers Vnie ende Regeeringe het staet / soo haest yemandt metter woone in een stadt komt / soo verliest hy sijn Vryheyt soo verre / dat hy sich moet onderworpen de ghemeene Regeeringhe der Stadt / anders hadde hy daer buyten moeten blyven / maer sich onder die Vnie begeven hebbende / wort sijn behoorlicke vryheyt ende privilegie niet ghekrenckt / al is 't dat hy onder de Regulen dier Vnie were ghedwongen; alsoo hy sich onder de Stadt beghevende 't zy openbaerlick met eede (als Poorters doen) 't zy stilswijgens (als alle Borgers ofte Inwoonderen / belofte doet buyten oft teghen de wetten dier stadt niet te gaen; Voor exempel / Schattingen / Tollen gheven / Molen / Curie / ende Kerck-recht houden / niet colluderen tot ruyne van die stadt; met des stadts vyanden / etc. Welcke Belofte sulcken Schult maeckt dat on-aengesien alle sijn Vryheyt, hy voor Factieus ende oproerigh soude gherekent worden / soo hy hem teghen de ghemeyne Stadts wetten soude stellen.

Al ware yemandt een ghebooren Prince / ende soo machtig van Goede als niemandt binnen Amsterdam is / wanneer hy quame metter woone binnen

die

die Stadt / soo en souden hem alle sijne Privilegien oft vryheden niet helpen of soude voor ongehoorigh ende oproerigh gherekent ja gestraft worden / indien hy de Authoriteyt der Regeerders / sonderlinge der Burgemeesteren op het Torentjen sittende / wederspannig wilde zijn.

Gelijck 't nu hem heeft / vande Huysgesinnen tot een Vleck ofte Wijck / van veel Vlecken teghen een Stadt / soo gaet dit oock van vele Steden teghen de gheheel Provintie / daer onder sy sorteren / ende endelinghe van veel Provintien die 't samen gebonden zijn / tot een Republique / elck mach behouden / sijne Particuliere / Huyssche / Steedsche / ende Provintiale Rechten ende Vryheden : alsoo nochtans dat hy onderworpen blijft sijn Principale / niemandt moet rekenen dat hy in sijn Privilegien ende Vryheden verkort wert / al is 't dat hy ghehouden blijft sich te onderwerpen die ghene die als Generale REGEERDERS zijn van die gheheele Provintie ofte Republique.

't Heeft de Bickerse Remonstranten goet ghedacht te allegeren de tweede Artijckel van de Unie van UTRECHT. daer de Provintien hen verbinden / met alle middelen, te defenderen, de Privilegien ende Loffelicke Costuymen van elcke Provintie.

Maer die woorden werden sinisterlick verhaelt / ende teghen den sin vanden Artijckel verdraeyt / alsoo de Provintien wel uytdruckelick hen Verbinden, voor Eeuwigh, als een Provintie, om met Goet ende Bloedt ende alle behoorlicke middelen niet elck in 't particulier Alleen / maer malkanderen, te helpen, stercken, oock beschermen, teghen een yeghelijck diese soude willen overvallen : latende een yeghelick vry, de onderlinghe questien harer Provintie, onder malkanderen, ofte door toegevoeghde Arbijters beslissen in 't vriendelicke.

Blijckende uyt den Teneur des Artijckels /

Dat het generael Compromis der geunieerde Leden was / niet dat elcke Provincie in 't particulier hare Gerechtigheden ende Privilegien / d'een teghen d'ander souden in-dringhen / ofte anders uyt de Unie scheyden / soo doende / soude haer verbondt niet Eeuwigh konnen zijn maer Kortwijligh / de Provintien souden niet zijn als een Provincie ; maer in soo veel stucken verdeelt werden / als sy Provincien ja Steden zijn : welcke Privilegien ende Costuymen dan niet Loffelick, maer / Schismatijck / Mutineus / ende Schandelick souden zijn.

Sekerlick begonnen eerst de Bickerse Factieuse binnen Amstetdam, daer na die van Dort, daer na Delft, Medenblick, ja de gheheele Provincie van Hollandt / ende nevens haer eenighe andre Leden / elck te staen op haer perticuliere Privilegien ende Souvereyne macht / niet willende haer volghens de Unie voeghen ; maer weygerden te Contribuëren ; casseerden het Krijghsvolck ; hielden hare Quoten in ; maeckten Vrede ende Verbonden / met Vyanden des Staets / ofte andre ; practizeerden heymelick tot ruyne van de Bondtghenooten / ja oock endelinghe in 't vriendelicke vermaent ende besonden zijnde / van gequalificeerde Persoonen der Generale Bondt-ghenoten / wouden hun niet accepteren ; weygherden die te hooren ; sloten de Poorten hen voor den neus ; Wie heeft oyt een ghesont Breyn onder sijn bonnette ghedreghen ; ofte hy kan oordeelē dat sulcx geē UNIE maer SEPARATIE is ;

 geen

geen Regeeringhe / maer Anarchie / ende openbare Muyterye / Al ware maer een huys (dat de minste Republique is) soo verdeelt : dat de Man stont tegen de Vrou / de Vrou tegen de Man ; de Kinderen tegen de Ouders / de Knechten tegen de Heeren / elcx staende stip op sijn particulier recht / ende reputatie / sloten malkanderen de Deur voor de neus / wie sal niet segghen ghelijck Christus seght in 't Evangelie ? dat sulck huys *in hem selfs verdeelt is , ende niet bestaen kan.*

't Geschiet wel datmen in een Unie / eenigh Aensienelick Lidt / dat meest van vermogen / is) wat meer toegeeft ende respecteert / gelijckmen oock in een stadt de rijcke luyden demereert / om 't voordel dat de stadt ofte Unie daer van heeft / maer dat geschiet alleene met discretie / ende midts sulcken conditie / dat die Borgheren oft Leden der Unie haer onder ordre houden / maer als sy begonden factieus ende ruyneus te werden / of conspiratie te maken teghen de Stadt ende Unie / dan soudemen al haer rechten / privilegien / ende consideratien aen d' een zijde stellen / en hen onder ordre moeten dwingen te blijven.

Dit is het Fondament van onse ja van alle Regeeringen sonder welcke geen Regeeringe kan bestaen.

Ten zy de Stadt van Amsterdam , ja de Provintien van Hollandt , hadden in het aengaen vande Unie uytbedongen dese privilegie / datse Absolute Souvereynen souden zijn in haer Provintie , sonder gehouden te zijn eenige Wetten van hare Bondt-genoten te ghehoorsamen / maer dat sy daer van souden onderhouden / ende doen / soo lange ende so veel als 't hen soude believen : Dit en hebben die van Hollant niet alleene niet bedwongen / als een Privilegie / maer soude oock onmogelick geweest zijn de Unie met hem te konnen houden / in ghevalle sy dat de Privilegie hadden gehadt: alsodit expressselick tegen de Unie soude hebben ghestreden / ten zy men konde met eenige reden vast maken / dat yemandt soude konnen zijn 't samen los / ende ghebonden / in Unie / ende buyten Unie.

Ick fondere dit niet alleen op de redene / maer op de Articulen der Unie selfs / Want.

Art. XXIIII. wort besproken / Dat alle Provintien / Steden / ende Leden onder dese Unie zijnde / sullen sweeren / en hen verbinden op de alderbeste wijse / de Articulen deser Unie alle te onderhouden. Nu.

Art. I. staet / Datse hen verbinden / voor EEUWICH / als een Provintie malkanderen met Goet en Bloedt, te helpen tegen alle vyanden,

Art. IX. Dat sy hen sullen ghedraghen aen 't gene by meeste Stemme sal, werden goet gevonden, &c.

Art. XXII. Datmen in dit Verbondt niet veranderen mach dan met ghemeynen advijse, &c.

Alle de Articulen der Unie moeten frivool ende los zyn / indien yeder Provintie / met namen die van Hollandt / hare Souvereyniteyt / soo Absoluyt hebben gehouden. Alsoose volgens die Privilegie / onder gheen Pluraliteyt van Stemmen souden staen , ende by gevolge / souden mogen het Verbondt veranderen / daer uyt springhen / eyndelick maken dattet gheen Eeuwigh Verbondt soude zijn maer kortwylligh / dat niet langher soude dueren / alsser / eene Provintie / ja eene Stadt met de Bickerse Factie aengesteken souden goet-duncken. Komt noch hier by.

Dat ghelijck gheen Unie kan zijn sonder eendracht / gheen Souvereyne Regeeringhe kan zijn sonder eenen Souvereyn. 't Zy dat hy een persoon is als een

Coninck

Coninck in een Monarchie; 't zy dattet een Collegie is van eenighe Persoonen onder welcke het hooghste Gesagh rust.

Onse Regeeringe is door Godts Zegen ende onse Eendracht ghewordden een vrye Souvereyne Republique; sy moet dan hebben eenen oppersten Souvereyn, door wiens Authoriteyt alles geordonneert ende gedecideert kan werden/ onder welcken alle en elcke Leden moeten gevoegt zyn.

Dat en kan niet zyn/ elcke Provintie/ hoe groot en souvereyn dat hare macht is; want alsoose niet alle van eenen sin ende humeur zyn/ souden sy lichtelick in tweespalt komen/ en d'een d'ander niet willende onderdanigh zyn van malkanderen scheyden/ ghelijck dit uyt de Bickerse Factie aparent was te ontstaen:

Hollant soude hem verheffen op sijn Rijckdom/ Zeelandt op sijn macht ende gelegentheyt te water/ andre Provintien op haer gelegentheyt datse Fontiren zyn; soo soudense niet Enich maer Onenich zijn; dat de een soude ordonneren/ d'ander sou 't af-schaffen; en souden als een hoop Cafs verstuyven/ 't welck den wensch is vanden Spanjaert en alle gespanjoliseerde in ons Lant schuylende.

't Heeft met ons eertijds soo ghestaen/ dat wy uyt noodt/ om eenen vremden Souvereyn moesten bidden ende en vonden hem doen niet/ sedert dien tijt zijn wy onsen eygenen Souvereyn geworden/ en moeten sorghen voor tweedracht dat hy niet weder te soecken en is. Wy moeten hem uyt ons selfs maken/ wat isser soeter ende natuerlijcker/ dan dat elcke Provincie/ als hare Souvereyniteyten 't samen brenghen/ ende soo met gemeyn goetvinden/ eenen Souvereyn uytmaecken/ onder wiens Opper ende Generale Souvereyniteyt/ elck sijne Steedtse/ Provinciale/ ja Princelicke Souvereyniteyt voege/ om de Republique te houden staende/ Ende als dien Souvereyn eens is gekomen/ isset dan niet domheyt/ ja factieus/ dat Burgemeesteren/ Vroedtschappen/ Steden/ ja Provintien/ souden noch willen op hare particuliere Souvereyniteyt soo stijf blijven staen datse dien Opper-Souvereyn souden willen tot vilipendentie en onmacht brenghen?

't Kan ghescheiden dat Hy in Polityе ende Justitie/ altemet exorbiteert/ ende het alle sijne Subjecten niet evenwel te passe doet/ nochtans soo en moetmen Hem daerom niet terstont ter neder worpen/ alsoo alle de Abusen particulier zijn tot schade van d'een/ tot profijte van d'ander/ maer den Souvereyn liggende/ wert de schade generael ende het heele Regiment valt in duygen.

Vraeght men my wie desen Opper-Souvereyn is? ick segghe voor als nu/ Dattet zijn mijn Heeren de Staten Generael/ gesamentlick met Zijn Doorluchtighe Hoogheydt.

Ick versta by de Staten Generael niet eygentlick de Raden van Staten/ niet de ordinarische Residenten van yeder Provintie/ die daer toe gelast zijn omme op alle voorvallende/ ende ordinarische saken des gemeynen Landts te disponeren/ ende voor soo veel den Oppersten Souvereyn representeren/ maer alsoo hare Resolutien/ staen ter Approbatie/ en refuys van hare Principale/ daer uyt datse gesonden zijn/ die hare persoonen/ ende actien konnen/ continueren ofte revoceren/ soo siet men wel dat den oppersten vigeur der Souvereyne macht onser Republique/ eygentlick bestaet/ uyt de Resolutie die de Gedeputeerde der Provintien/ gesamentlick ofte by pluraliteyt van Stemmen inbrengen/ naer voorgaende

gaende Deliberatie/ by alle de Leden onser Regeeringhe geschiet/ 't zy dat die geuytet wert by de ordinarisen Residentien/ volgens instructie ; 't zy dat daer toe werden Gedeputeert Extra-ordinarische uyt alle en yder Lidt; ghelijck men in swaerwichtighe saken gewoon is te doen/ ende nu in dese Bickerse Factie is gheschiet : alsoo men doch de eendrachtige Resolutie van 't gheheele Landt niet nader uyt-trecken kan/ dan/ dat naer voorgaende Aen-schrijvinge der questieuse Poincten/ daer op deliberceren/ de vroedtschappen/ somtyts de Gilden ende Schutterye der Stede (na dat haer Costumen zyn) die hare een stemmige ofte meest-steminge Resolutie brengen; in het regeerende Collegie; van waer dat voort gaet tot de vergaderinghe van alle de Leden/ dat zyn de Staten dier heele Provintie / die daer over met meeste stemmen maecken een Provinciale Resolutie ; dewelcke eyndelick alle t'samen gebracht zynde / inde Vergaderinghe van alle de Provintien / met meeste stemmen konnen formeren een Resolutie / die ghereeckent moet werden voor het Decreet vanden hooghsten Souvereyn / daer boven niemandt is / ende daer onder hem een yeder moet verboegen / soo hy niet Factieus wil zyn.

Dit 's soo originelijcken den Oppersten Souvereyn onses Lants / ende soude by beurtlicke Presidentie / alsoo 't gheheele Werck konnen bestiert werden/ door Dienaers inde Militie ende Politie / maer alsoo by de Unie van Utrecht / den Doorluchtigen Prince van Oraengien, heeft de Qualiteyt van Gouverneur ende Generael Stadthouder / meest over de Geunieerde Provintien / so en kan den Souvereyn hier niet geconsidereert werden/sonder intervente van den Persoon van zijne Doorluchtige Hoogheyt: Alsoo hy niet alleene is Generael over de Militie des Landes/ maer oock als Eerste Edele in alle Staetsche Vergaderinghen / heeft zijne Presidentie ofte Stemme / ende in de Steden ofte Leden der Provintie zyne Kaer-electie / Principalick wanneer tusschen de Leden eener Provintie / ofte oock van alle de Provintien / komen te vallen Dissentien / over poincten daer geen overstemminge valt / ofte anders rakende de gemeyne Welvaert van 't Landt / daer de Leden of Provintien malkander niet konnen noch willen verstaen / niet teghenstaende besendinge ende alle wegen van vereeninge / in sulcken gevalle is zijne Doorluchtigheyt ghequalificeert 't zy Alleen ofte met Assesseurs en Adjuncten die 't hem belieft over dat Verschil uytspraecke te doen / zijnde Partyen gehouden sich die uytspraecke te onderwerpen/ blijckende by den IX. en XVI. Artijckel der Unie.

Soo dat in sulcken gevalle de uytsprake des Gouverneurs / moet gereekent/ ende promptelick achtervolght werden / als de uytsprake des Oppersten Souvereyns / zynde een noodigh ende wel-bedacht middel om alsoo de Landen vereenicht te houden / die anders t'elckens van den ander souden moeten scheyden / 't Wert geaffirmeert dat den Steller der Utrechtse naerder Unie geweest is den Hooghst-gheleerden Philips Marnix, Heere van Sint Aldegonde ; wat daer van is / altijt is 't seker dattet de inventie is van den Hooghst-ghedachten Prins Willem van Oraengien ; die in 't Jaer 1579. doorsien hebbende en de beproeft alderley veranderinghen ende Extremen inde Regeeringe ; sonderlinghe ghepooght hebbende ghestadelick de Generale Staetsche Regeeringe by een te houden / wel hadde ondervonden dat de ruyne van alles daer uyt quam dat de Provintien ende Leden t'elckens in verschil raeckten met malkanderen / ende niet hebbende Persoonen / van genoechsame Macht ofte Authoriteyt / de Verschillen

schillen te beslissen/scheyden d'een van d'ander / ende wierden soo af-ghesondert van vremde Souvereynen verheert/ ghelijck noch de Walsche ende Over-Provintien/door de Imbiessche, Lamootsche, en andere Factien / zijn gheblleven onder de Spaensche tyranny/ daer wy ter contrarien door onse Unie [naest God] tegen Spangien zijn blyven staende/ Ja dat boven 'thooft gewassen.

De Unie van Utrecht stelt een juste en wijse balance / tusschen de Authoriteyt der Staten ende des Gouverneurs/op datse d'een d'ander met haer macht stijf den/ 'twelck als het Compas is/ daer het Schip onser Republique nu 70. Jaren door soo veel stormen op heeft gevaren/sonder dattet gestrant is. Noyt en hevet meer gekrackt/dan als den Gouverneur te bouljant zijnde/sich heeft willen verheffen boven de Hoog Mog: Staten Generael/gelijck eertijts socht Robert Dudley/Grave van Licester/ende al lang voor hem/ den Hartogh van Alencon: oft wanneer in tegendeel de Steden ende Leden hen hebben willen rallieren/om den Gouverneur t'eenemael van sijn Authoriteyt te ontkleden/op dat alsoo den Bandt onser Unie verbroken zijnde/ elck mochte om't langhste eynde trecken/ 'twelck eertijdts was het opset der oude Arminianen, Anno 1618. ende nu weder van dese *Bickerse Factie* deses Jaers 1650. daer mede ick dit Discours soude mogen eyndighen/ten ware my goet dacht / wat specialick te antwoorden op de uytvluchten die sy in haer Schriften hebben willen gebruycken.

Sy geven voor (siet de Deductie van Amsterdam, pag. 10.) Dat de Souvereyniteyt van Hollandt, ende met namen de Vryheydt ende Privilegie der Stadt Amsterdam is ghevioleert door de besendinghe van Syn Hoogheydt, met syne Adjuncten: die men nochtans beswooren heeft, met Goedt en Bloedt voor te staen.

Benevens 'tgeene hier vooren is wijdtloopigh gededuceert / dient hier op tot Antwoorde/dat noch Amsterdam, noch Hollandt, noch eenigh Lidt onser Unie hare particuliere Privilegien soo hebben gehouden/ oft konnen behouden/ naer dat sy de Unie hebben beswooren/ oft deselve moeten alle gemodificeert werden/ tot behoudt ende welvaert vande gemeyne Republique: elck Lidt en Provintie mach hebben soo strenghe Wetten en Privilegien als sy konnen / door den Bandt der Unie / zijn sy alle onderworpen een Generale ende Opperste Privilegie/dat is *Salus populi suprema lex*, De welvaert van't ghemeyne beste. Waer tegen soo yemandt sijne particuliere Privilegien begint op te dringen/ mach hy met rechte voor een Mutijn ende Oproer-maecker gherekent werden: alsoo hy de order/ende het geheele fatsoen van Regeeringe tegen gaet.

'tSchijnt wel fray te zijn/dat elck Regeerder ofte Burgemeester is Vry-Heer in syn Stadt / gelijckmen sulcks aende Voor-Mouwen van die Bickerse Souvereynen wel heeft konnen mercken / die op dat pretext alle de honorabelste ende profitabelste Officien des Landts / selfs hebben beseten / ofte den haren uytghedeelt als een Erf-goedt/ daer onder spelende soo loffelick *prima mihi*, datse niet alleen haer minder/maer haer meerder oneyndelick in korten syn boven 'thooft geklommen/synde vervult met die fumees/ datse niemandt behoorden boven hen als Souvereyn te lijden/maer sonder wet te domineren / niet tegenstaende hoe gierigh/ hoveerdigh/ fortsigh / ende insupportabel sy hem comporteerden/Ja betoonden hen genoegh opentlick te syn Vyanden onser Religie/ende openbare Mede-huylders met de Spaensche Wolven/nochtans het secreet der Regeeringe/ende speciael pretext der Privilegien/was so een stercken Bant

daer met sy soo veel / Machtighe/ Wijse/ en voortreffelicke Ingesetenen wisten te blinthocken/sonder in haer profijt ofte eere eenighe de minste reproche te willen lyden.

Ick bekenne dat dese Sieckte gemeyn is in alle Aristocratique Regeeringen/ ende daerom als onmydelick dickmaels moet geleden werden/*sedusque adaras*; tot dat die Correspondenten/selfs soude die Privilegien harer Steden beginnen t'haren profijte te breken; hare Onderdanen uyt te mergelen; de schattingen die sy van haer sweet ende bloet af-persten/ onder malkander om te deelen; eyndelinge om den Buyt onderlinge te kyven ende vechten;ja te dreyghen met al haer vergaert en by-een-gheschrapt goet te willen gaen schuylen onder een vreemt Souvereyn / ende soo de Republique te laten drijven.

Daermen soo huys houdt moetmen in korten Banqueroet spelen; ten zy daer in versien wert: 't welcke op dat Jan-hagel niet en doe (die doch alles niet confusie doet) is't niet dan noodigh dattet den Souvereyn doe? hy en kan 't niet doen / soo yeder Provintie / Stadt / en Lidt / op pretext van hare particuliere Privilegie / Hem uyt sluyt ende niet en wilt erkennen.

Men antwoordt hier op; dat sijn *Hoogheydt*, in dier qualiteyt niet en is gheweest Souvereyn, maer sulcks heeft ghedaen in privee sonder behoorlieke Commissie.

Dan sulcx strijdt notoirlick tegen de Unie van Utrecht; die wel expresselick ordonneert; Dat wanneer tusschen de Leden der Unie (egheen uytghesondert/ een verschil rijst / dat sy niet konnen onder hen vergelijcken; dat in sulcken ghevalle den Gouverneur daer van de uytsprake doen mach, ja moet binnen een Maendt, dewelcken een yeder sich moet onderwerpen: soo dat de onghevoechelickheyt der Bickerse Leden, Sijn Hoogheydt/ doen heeft gegeven de Opperste ende Souvereyne macht/ om die opgenomen Twist met Authoriteyt te termineren: welcke Decisie doen te rekenen is gheweest/ voor de Decisie des oppersten Souvereyns.

Ick gheswijge dat niet alleene vele Leden der Provintie van Hollandt; maer oock de ses andere Provintien der gheheelder Unie / dese Uytsprake van sijn Hoogheydt hebben gheapprobeert; ende daer over den 5. Junij / Sijne Doorluchtigheyt ghequalificeert weghen de Staten Generael om daer in alles tot 't ghemeene Beste te verrichten.

Sy gelaten hen specialick t' onvrede / over de besendinge van Sijn *Hoogheyt* aende Vroedtschappen, in 't particulier, daer van veel redenen werden ghepretexeert:

1. Om dat de commissie op Sijn Hoogheydt ver streckt, den 5. Iuny, daer van niet ghewaeght.

't Welck heel frivool is; alsoo by de selve / Sijne Hoogheydt is gequalificeert noodighe ordre te stellen, dat den Vrede behouden ende de Vnie met aenkleven van dien, niet ghebroken werde. Volgens welcx / Sijne Doorluchtigheyts vrystont / met by-hebbende middelen / ende forces de wederspannighe Leden tot ghehoorigheydt te dwinghen; maer ontsiende het gevaer/ ende willende vermyden de schade die soo veel onnoosele / Patriotten des Landts souden konnen lyden hebben / om de factieuse Caprice eeniger weynighe Regeerders; heeft dien harden middel voorby gaende/ den sachteren van Besendinge gebruyckt / zijnde sulcx niet te berispen / maer teenemael Prijs-weerdigh.

2. Men

2. Men seght dat de besendinghe een nieuwigheydt is: Maer dit strijdt opentlick teghen de waerheyt.

Alsoo niet alleene inde Unie van Utrecht / desen middel van accoordt tusschen de verschillende Leden wert uyt-ghedruckt / maer oock al van 't jaer 1562. by den Hooghst-gedachten Prins Willem, door middel/van besendingen/den meestendeel van onse Regeeringhe allenxe is ghefondeert ende naderhandt tot stant gebracht: soo verre is't van daen/ dat de Besendinge een nieuwigheyt is; datter in tegenheyt / den oudtsten ende by-na den eenighen middel is om de menschen te vereenigen/als zijnde uyt de natuere gesproten: want ghelijck de menschen als redelijcke dieren haer met redene onderlinge unieren/ soo en konnen sy malkanderen die redene niet indrucken dan door t'samen-gesprecк; dat en kan niet gheschieden dan met by-een-komste ende besendinghe / welcke gheweert zijnde staen de Societeyten stille.

't Is niet sonder redene aengeteyckent inde oude historien/ dat de Republiquen der Griecken niet eer vervielen / dan als / haer correspondentien ende besendinghen ophielden; hoe veel efforts Alexander de Groote daer op dede/ soo langhe den vermaerden Orateur Demosthenes daer tusschen quam / met besendinghe/ (daer toe hy sich liet altijts ghebruycken) vonden sy hen altijts weder aen malkanderen ende waren niet te verwinnen; soo dat sy ten laetsten voornamen / dien Orateur by alle middelen om te brengen/ 'twelck gheschiede/ende quamen korts daer na alle de Griecxe Republiquen onder subjectie.

Hier tegen seghtmen; dat de besendinghen maer moesten ghefschieden aen de Staeten als wesende den Souvereyn, met welcke de Vnie was aenghenaem; niet by de Vroedtschappen; alsoo alle saken niet staen ter kennisse vande selve, ende den burghemeesteren alleene de macht toe komt die te vergaeren; en indien sy dat weygherden, moeste Sijn Hoogheyt ofte wie 't ware in desen patientie nemen. Siet de Deductie/ p. 9.

Soo verre is 't van daen dat dit een excuys soude zijn / datter contrarie hier uyt gesien wert/het secreet deser Bickerse factien daer in bestaende dat elck Burgemeester in sijne Stadt ofte Vroedtschap sich rekende absoluyt Souvereyn; om binnen de selve alles te concluderen / ende smeden wat hen t samen met hare Colludenten goet dachte; sonder daer in ghehouden te zijn/ yemants inspectie te lijden/oock niet vanden Opper-souvereyn des Landts. Zijnde sulcx een gansch verkeerde maxime / streckende tot ruine van alle Regeeringe/ alsoo naer die sustinue / niet alleen elck Burgemeester in sijn Stadt soude maken Regeeringe t Regeeringe/ maer sulcx ware den openen ende effenen weg/om in stilheyt als in een winckel / alle onheylen ende factien te formeren / om die daer na met collusie/in vergaderingen der Staten/ by gelegentheyt uyt te wercken / tot groote vilipendentie vanden Opper-souvereyn / hoe klare inditien van muyterey ende verraedt hem bleken dat in sulcke Vroedtschap ofte Stadt gestoocht wierden/ soude evenwel geen middel hebben om 't Landt daer van te bevrijden / en soodanigh Collegie by te konnen woonen / wordende gestadigh/ van de factieuse Burgemeesteren ontseght/ende met absolute Authoriteyt verbooden.

Sy verhalen/ p. 4. Dat die van Amsterdam al inden Iare 1639. hebben geweygert te hooren besendinge vande Staten van Hollandt aen hen ghedaen, ende met wel-geraisonneerde Brieven dat gebruyck den andren Leden hebben af-gheraden:

Maer

Maer dit en justificeert de Daet der Bickerse niet / bewijst alleene dat den Worm / van dese Eactie al lange onder hen is geconcipieert geweest: gelijck 't onmenschelijck is yemandt (hoe geringe hy is) niet te willen hooren / die met reden spreeckt / soo is 't een acte van onlydelicke superbie / dat een Lidt van een Provintie sal weygheren gehoor te geven aen den Souvereyn dier Provintie / ofte by behoorelijcke credentie, dien Souvereyn representerende / sulcke Actien zijn niet alleen exorbitant / maer smaken merckelick naer Seditie ofte Factie / min noch meer dan oft een Gouverneur van een particulier Kasteel / weygerde te hooren / die vanden Gouverneur Generael waren tot hem gesonden / oft een Huys-vader / weygherde sijn huys ende deur open te doen / wanneer hy van 's Heeren weghe daer toe wierde versocht.

Beneffens dat dese weygheringhe der Bickerse aen Sijn HOOGHEYDT, ghedaen / gheschiet is tegen den Generalen ende Opper-souvereyn / niet van een Provintie / maer van alle de gheunieerde Provintien / Alsoo niet alleen Sijn Hooghedt doen als Gouverneur / den oppersten Wijser / ende Scheydts-man was van dien Twist / maer oock den meerderendeel / ja de Ses Leden der Generale STATEN, de selve Sijne Hoogheydt met die Commissie hadden belast / streckende die niet tot Rigeur / (als sy naer Order hadden konnen doen) maer alleen om by weghe van ghesprecck / alles tot reden ende vrede te brenghen.

Sy segghen voorts / Dat die Besendinghen onder Licester wierden gherekent voor mutineus: ende noyt by Sijn Hoogheydts Voorzaten waren ghepleeght.

Maer het eerste is frivool / als oft men het Gheschut en Wapenen mis-prese die men nu ghebruyckt voor ons / om datse den Vyandt eertijdts heeft teghen ons ghebruyckt / soo en zijn de Besendinghen / in haer niet quaet / of schoon Licester die in sijnen tijt qualick ghebruyckte.

Het tweede is strydigh met de waerheydt / alsoo 't kennelick is / dat den Doorluchtighsten Prins Maurits in 't Jaer 1618. vele besendinghen selfs heeft bekleedt / met meerder rigeur als nu is gheschiet.

Wat moeyten en perijckelen den Hooghst-gedachten Prins Willem heeft gheleden / in sijn Besendingen / aen die van Gendt / Brussel / Antwerpen / ende allerweghen gedaen / om onsen Staet te formeren / zijn de Historien vol.

Die van Haerlem konnen noch in hare Memorien vinden / hoe dat in 't Jaer 1572. met het begin harer belegeringhe / binnen hare Stadt vanden Prince ghesonden wiert Philips Marnix, die sy gheerne ontfinghen / hare Vroedtschap t' sijnen versoecke deden vergaren / latende hem toe oock de Magistraet te veranderen tot voordeel der Stadt. Van den Noodt ende Armoede is ghemeynelick een goeden meester van nederighe ghetrouwigheydt / daer de Weelde ende Gherustigheydt / de vaer-moeder in teghenheydt is van Hooghmoet ende Wederstreventheyt.

Sy gheven voor / pag. 4. Dattet bedenckelick was Sijn Hoogheydt soo grooten Commissie te defereren; quansuys om hem den wegh tot de Souvereynheyt te wijsen.

Dit 's de Frace diemen ghemeynelick siet de Ambitieuse spelen / datse naer Souvereynheydt staende / uytstroyen / datter haer Party na staet / die 't niet begheeren. Eenoudt Exempel hier van is /

Pisistratus

Pisistratus een vande Groote van Athenen / soeckende de Republique te occuperen / stroopde uyt dat sijn Partijen dat sochten te doen / daer over hy eens t'huys sich dede bastoneren / ende soo ghewondt / ghebuylt uytloopende / klaeghde dat sijn Partijen hem dat hadden ghedaen / riep om hulpe / daer over hem wierden by-ghevoeght 300. trawanten. Maer ten liep niet langhe aen / ofte hy bracht met dese Lijf-garde alle sijn Partijen t'onder / ende occupeerde de Regeeringhe van die Stadt als Souvereyn. 't Was 't segghen van Granvelle, dat de Princen wilden Souvereyns zijn / ende sochtet selfs te wesen. Soo riepen de oude Arminianen, oock / dat Prins Maurits wilde Souvereyn zijn / die 't niet socht maer bleeck in teghenheyt vande Arminianen selfs / dat sy 't sochten.

Niemandt kan ghelet hebben / op het doen der Bickerse, van over langhe / oft moet konnen mercken hebben / dat hen een Munstersche, Veneetsche, ofte 'k en weet wat vreemde Souvereynheyt heeft ghekittelt.

Sekerlijck wil men die Keuse inde weegh-schael legghen / wie Genereus is in ons Landt / sal met my bekennen / dat het onlydelick soude zijn / wanneer soo een Bellicieus volck / door soo veel bloedts tot een vrye Republique opghebouwt [voor welcke den grootsten Tyran der wereldt / den Spaenjaerdt / soo dickwils heeft moeten nederknielen / eyndelinghe door heymelick gekupp en sinistre collusien / souden vervallen onder de slaverny van soo een deel nieuw-backen Souvereyns / ende soete-koecx Princen / door woecker / ende sluyck-winsten / als gister-nachtse Kauwoerden / opghewassen / ofte als Campernoeljen / uyt de schimmel-hoecken van ons Landt / als Botter graven / subijtelick opghebobbelt / niet hebbende als een Mammonse religie / ende Gheltsuchtighen Edeldom / onbequaem tot soo grooten Regiment daerse onbedacht na jaghen / die ons gebracht hebbende tot een Extreem; niet anders souden kennen / als met haren Gheltsack rontom loopen / ende in plaetse van stryden / haer Melck-sweet uytsteenen / endelinghe gheen raedt wetende / als buyle mangons ons ende haer selfs / onder een droeve slaverny te verkoopen.

Daer in tegenheydt het Doorluchtighe HVYS van ORANGIEN / van over Eeuwen / is Vermaert / ende specialick aen onse Republique soo wel heeft ghemeriteert / datse met hen is ghebooren / ende soo hooghe opghegroeyt.

Omme welcke te genereren / de Grave Adolph, Lodewijck, en meer andere haer Bloedt hebben ten Besten ghegeven / in dien tijdt als by ons niet was te winnen / dan ghebreck ende slaghen. Wat heeft den Doorluchtighen Prins VVillem, doch ghekregen voor het hazaert van sijn Persoon / employ van sijn goet / en soo veel wijse directien / als op 't lest / een vilaine Proscriptie / en cruele Moort ? Wiens voetstappen / sijn Sonen / Henrick ende Maurits, soo hebben ghevolght / datse met haer Belliceus beleydt / onsen Staet tot dese Ontsacchelijckheydt hebben ghebracht: vyanden van alle villigheyd! niet uytblasende dan Princelicke Genereus heydt! meer tot 's Landts als haer eyghen profijt en reputatie. Welcker Genereuse driften / soo niet al heymelick waren verhindert gheweest / van soodanighe Pap-Ionckeren, souden de overighe Provintien / al over langh aen ons ghehecht gheweest zijn. Somma

De Princen van Orangien, zijn aen ons Landt ghegroeyt en ghegoeyt / dies-weghen ghesint ende ghenootsaeckt / met onse Republique te staen ende vallen.

 Dan

Van dit discovreer' ick op dat valsch Bickerse presuppoost/daer de Insitien nochtans ter contrarie liggen.

De Arminiaense / ende nu weder dese Bickerse Factien betoonen wel / dat het occuperen van onse Souvereyniteyt niet soo lichte is te doen / niet jegenstaende alle correspondentien/ende heymelicke Collusien/aenghelept / by soo vanige eerste Edelen van haer geslachte/ende gefabriqueerde Staten.

De domheyt/ van Robert Dudley/ende voor hem des Hartoghs van Al encon/hebben geleert dattet voor Princen oock soo licht niet om doen is:alsoo doch den genen zynde een geruseert Hovelinck / desen moedigh op sijn Coninckliek Bloedt/beyde dit stuck willende proeven/hare fortuyne hebben ghebroken / en geruineert.

't Hadde den Doorluchtighsten Prins Willem in 't eerste wel doenlick gheweest / soo hy't hadde gesocht / Souvereyn van onse Republique te werden: 't wiert hem genoegh gepresenteert/hy refuseerdet / ende hoe wel hy niemandt in qualiteyten en meryten hoefde te wijcken/ voeghde hem gewilligh als Lieutenant / onder Matthias / Alencon / ende andre die by hem niet waren te gelijcken.

Wat schener lichter te zijn voor Prins Maurits in't Jaer 1618. doen hy met 's Landts macht gewapent de Vroedtschappen naer sijn sin veranderde: Men heeft noyt van sulck sijn Attentaet naderhant gehoort.

De Doorluchtighste Princen van Oranjen hebben altijts dese maxime wel verstaen/met alle Patriotten des Landts/dat naest God/het behoudt van onse Regeeringe hier in bestaet/dat de Authoriteit der geunieerde Staten Generael/ als geduerige Souvereyns/werde gemaintineert door de macht vanden Prince als Gouverneur/ende ter wederzijden/ de Staten Generael/ hare macht employeren/om te stijven de Authoriteyt des Gouverneurs / als by de Vnie van Vtrecht/ zynde Souvereyn in noot/ om de verschillen te slissen/ ende de Leden by den andren te binden. Als dese maxime vergeten en vertreden wert / komt onsen Staet in gevaer: sy mogen't na desen beproeven die willen / ick verhope datse altijts sullen bevinden / dattet swaer by na onmogheliick is een drijvende Kurck soo te onderdrucken / dattet niet in korten sich weder boven sal vinden.

Men seght hier tegen/ Fol. 13. dat Hollandt ende Amsterdam door langh ende liberael gheven waren uyt gheput, datse daerom moesten menageren, om de Gemeynte te ontlasten.

Dit's al lange de practique der Bickerse Malignanten geweest / als hen een stuck niet behaeghden/ dat zy klaeghden van haer gebreck.

Was de West-Indische Compagnie te secoureren/(alsoo haer Concept was die by alle wegen tot niet te helpen) sy klaeghden Gods klage/datse noch gelt noch credijt hadden! om yet daer in te konnen doen; ja noch te met yet consenterende/maechten't door sinistree minees alles vruchteloos.

Was men gesint Antwerpen aen ons Republique te hechten ('t welck licht konde ghesch ieden) die Stadt / die soo wel aen onsen Staet hadde gemeriteert! die in ons meeste onvermogen / voor de Unie betaelde 8000. voetvolcx/ Ende 1400. peerden / met het grootste deel der Admiraliteyt op haren particulieren kost / die Stadt die yeder met verstant / oordeelde de Deure was om alle de spaensche Provintien aen ons te brengen / De Bickerse vreesende eenighe minderinge van hare Neeringhe / wouden daer noyt toe consenteren / sloten hare

Comptoiren /

Comptoiren; ende riepen / WY EN HEBBEN GEEN GHELT!

In tegenheyt; wanneer t'haren voordeele/waren Schanssen te bemachtigen/ met Milioenen / oorlogen aen te nemen in 't privee / met Bondtghenoten/verbonden aen te gaen / met vremde Republiquen / Ambassadeurs daer toe destineren met prachtighen state / noyt wasser gebreck oft klachte van gelt.

't Zy daer mede hoe 't mach / de Bickerse Steden / klagende so van gebreck / doen niet anders dan oft yemandt bedelde met een purperen Mantel en Peerels behangen / komtmen binnen Amsterdam/sietmen de private Huysen/Meubelen Speel-hoven/Jachten/tot Malle-wagens incluys / wat de Profusie bedencken kan/ de Pracht practiseret daer/in Steedtsche onnoodighe Gebouwen werden Hondert-duysenden verpronckt: in ander Steden teltmen met Duysenden/binnen Amsterdam niet dan met Tonnen / en Milioenen: Ja men sal in gheenen hoeck des Wereldts komen / oft men sal de Bickerse kinderen kennen: aen de vuyle karigheydt/ ende domme verquistinge: soo dat de klachte vande uyterste Armoede/ by de Bickerse Hollanders / tot schande van onsen Staet nu soo luyde uytgekreten/ even soo ongerijmpt is/ al oft de Zee klaeghde aende Rivieren, van gebreck van water / die 't haer nochtans alle toebrengen.

Men repliceert / dat, der Borgeren goet, 's Landts goet niet en is: ende de Ingezetenen wel rijck zyn, maer 's Landts Financien heel verloopen.

Ick antwoorde / 1. Dat dan de Bickerse Hollanders niet soo seer behoorden te haesten/om de Gemeynte te ontlasten/met 's Landts Domeynen af te stellen alsoo doch/ de Gemeynte in Hollandt rijck is daer-en-tegen het Landt arm.

2. Komt noch daer by/dat die armoede van 's Lants Financien/te meerderendeele daer uyt is ontstaen/ dat de Inghezetenen der Hollandtsche Steden/door sluyken/ de meestendeel vande Imposten des Landts hebben verduyckelt / ende so in haer eygen Beurs gehouden/ welcke ontellicke Penningen/gebleven zijnde inde kas der Borgeren/en 't Landt onthouden wordende/ heeft de Beurse van 't Lant moeten arm worden ende *à deposito* negotieren/ de Ingezetenen niet alleen verrijckende/met 's Lants gesluyckt ende gestolé goet/maer oock door dien middel naer haer lockende de Neeringe ende Handel van alle hare Bondtgenoten/die om haer Quote te vinden/ende niet altijts te negotieren/ 's Landts Domeynen strickt in-manende/ de Neeringe van hen naer Hollandt deeden verloopen/daermen/al sluyckende 's Landts middelen liberalick wegh gaf. Ick segge dit daerom te meer om dat dese Dieverye niet alleene is toe te schrijven/de Borgeren ende Koopluyden (die dat op Ban en Boete doen) maer de Bickerse Regeerders; die om hare Borgers te verrijcken sulcke sluyckinghen gedooghden/ indien niet ter noot selfs pleeghden/dispenseerende alsoo tegen haren Eedt/over 's Landts ghelt/min noch meer/dan of schips regeerders/ hebbende haer schip vol Koopmans-goet/gelast by eede dat te bewaeren / so huys hielden/dat Matroos te met een Pack duyckelde in syn kist / ende de Schips-raedt niet alleen dat door de vingeren saghe / maer packten oock wel eenighe vande beste Parceelen/ voor haer selfs/ende dan noch klaeghden aende Reeders / dat sy van een verloren Reys t'huys ghekomen waeren.

Daeromme het niet al waer is (alsmen seght) dat de Financien van Hollandt zijn verloopen / om haer groote liberaelheydt in't Contribueren / alsoo sulcx meest gheschiet is door slordige verduyckelinge/van 's Landts Middelen/daer door die Provintie alle den vloedt van Neeringhe naer haer heeft ghelockt/

des-wegen

des-wegen sy oock in midden liggende / ende van alle de andere Leden bewaert synde/ghehouden is gheweest / meest vermoghende meest te Contribuëren/ende naer equitept / de andere als hare Bewaerders/met haren overvloet liberalicken by te staen.

Aristoteles schrijft/dattet op't lest soo ging met die van Lacedemonien/ datse vervielen door den Peculaet/alsoo Borgers en Regeerders daer wierden Lants-dieven/yegelick sorgende voor syn eygen/niemandt trock hem 'tgemeene Beste aen/maer rekenden't al wel ghewonnen / dat hy door bedrogh uyt het Landts middelen konden wegh krijgen.

Genomen 'tware soo armelick met de Bickerse Hollanders ghestelt / [wie gelooft ?] blijf noch de vrage/ofmen dan wel order houdt ? datmen om te menageren/ op syn privee 't Krijsch-volck soude af-dancken/ tot ontblootinghe van soo een rijck Landt als 'tonse/Godt lof is.

Dat soude een verkeerde menage syn ! al oft een ryck Gierigaert / hebbende syn huys vol kostelick goets / soo karigh ware/dat hy syne deuren ende mueren liet vervallen / soo dat de dieven daer gemackelick in konden : sulcken Menageur ware weert dat hy eens bestolen wierdt.

Men seght / dat wy in Vrede syn, ende daerom gheen Dieven noch Vyanden hebben te vreesen.

Ick mocht antwoorden dat alle onse Nabueren noch met de Wapenen inde handt staen/ende meest door onse Vrede jacht syn verbittert/ maer ick segge dat den Vrede des Spangniaerts met Ons niet anders is als der Schapen met den Wolf : die daer in bestaet / datmen den Wolf met goede wachters altydt vande Schapen af houdt: Genomen hy ware soo van een Wolf een Schap geworden/ soo blijft altijdt vast het oude spreeck-woort / *Homo homini lupus*, Den eenen mensche wordt een vvolf voor den ander.

Onse Republique is uyt den Oorlogh geboren ende opgegroeyt / sy kan sonder Vyanden ende Wapenen niet bestaen : Al maeckten wy Vrede met een yeder/onse macht en rijckdom / heeft elck tot Vyandt die syn Juweelen en Gelt in syn huys laet slingeren/ *occasio facit furem*, Goede lieden souden dieven vverden, soo ons rijck Landt open stonde/ onse Vrienden / ja de Onnoselste souden ons komen berooven.

Aristoteles seght in syn Politie/ dat een Republique niet kan geluckigh syn/ ofte moet in Vrede soo veel Krijghs-volck houden / datse niet alleene defensive/ maer offensive Oorloge kan voeren/ende haer om-liggers verschricken/ anders (seght hy] hanght haer gheluck en ruste niet aen haer eyghen selfs / maer buyten haer/soo hare Bondt-genooten willen deghelijck blyven / 'twelck licht kan faljeren.

Daerom segh ick dattet in vrede voor ons sorgelickst is / ende moeten dan meest toesien : dat kan niet geschieden sonder behoorlick Krijghs volck : Krijgs-volck sonder gelt / syn Roovers binnens huys ; soo dat dese Bickerse Menage, schijnt heymelick onsen Staet te willen brengen tot ruine.

Wy souden soo doende Midas slachten ; die Ezels-ooren droegh ; ende eenen rijcken gierigaert synde/ syn Gout meer achtende als syn behoudt / endelinghe van gebreck vergingh.

Seghtmen dat dit Poëtery is ; ick bekennet ; ende voeghe daerom hier by het notabel Exempel van

Perses

Perses den xxij. ende laetsten Successeur van Alexander de Groote; die in ruste sittende/subijtelick in sijn Landt kreegh het Roomsche Leger; hy ontboot terstont op sijn Frontieren de Bastarnen/een Belliceus volck / met een Legher van 40000 man die den Romeyn wel in breyde hielden; maer siende dat hy nu buyten vreese was / bestont hy de Krijghs-oversten / met haer volck / te besnyden; hare gagien te verminderen; ende als een marchant/met den heynssel over hare betalinge te dingen; om alsoo sijn gelt (dat hy met Kelders ende Torens vol hadde) te sparen; daer door eyndelinge dat Krijghsvolck misselick wordende/ sijn Landt pilheerden/ ende alle naer huys trocken. Terstont quam Paulus den Romeyn daer in; nam den armen Gieregaert ghevangen/ voerde hem met sijn Kinderen en Schatten naer Romen in triumphe / die soo ontellick waren/ dat die triumphe noch wordt gherekent voor een vande seven Wonderen des wereldts: Soo ons Landt door de Bickerse Menage, sulcken uytval eens had gekregen/sy souden seker tot Lisbon, Londen, ofte Madrid, wel een wonderlicke Triumphe upt stofferen.

Sy segghen eyndelick dat sy 't Krijghsvolck niet hebben willen casseren dan met behoor; datmen soude hebben een ghereghelde Krijghs-macht wel ghemonstert, ende wel betaelt, pag. 10.

Soo dit ernstelick ghemeynt was / niemandt is daer teghen gheweest / maer dit moest met discretie gheschieden / om 't ghelt te sparen moetmen onse Republique niet in ghevaer setten/ ende in scheuringhe komen: 't ghelt is onder ons! 't is onse! 't zy door wat wegen het kan ghekregen werden / noyt moetmen toelaten / datter onser vyande wierde.

't Sou al langhe lijden/ eer wy quamen tot het Extreem/dat Achas Coninck te Jerusalem dede/ 2. Reg. 16. die benoodight zijnde / alle 't Gout dat inden Huyse Gods ende des Coninckx was/den Coninck van Assyrien sondt/en werdt soo door hem geluckelick gesalveert.

Wat tijdt oft middel van Menage goet is; altijdts is't ongheraden/ dat een Provintie oft eenighe der rijckste Steden dat doen; tumultues! feytelick! sonder ja teghen het goet-vinden vande andere Leden / ende den Gouverneur der gheheelder Unie! dat is meyn-eedigh / ruineus / ende recht crimineel! des ick hier in moet prijsen de aenspraecke van den Heere van Aertsbergen, on-aengesien de Bickerse hen daer over soo grootelicks beklaghen; alsoo hy sulcx niet alleen heeft gesproken door Commissie; maer wel-geraisonneert volghens den Teneur der Unie/daer in staet.

Art. 23. 24. 25. Dat alle Officieren, Magistraten, Steden, Leden hen verbinden op de beste wijse alle de Artijckelen der Vnie te onderhouden en doen onderhouden.

Art. 20. 22. Dat in dese Artijckelen gheen veranderinghe ofte interpretatie mach gheschieden, dan met ghemeyn Advijs, ofte door uyt-spraecke der Heeren Stadt-Houders, ende anders niet.

Art. 1. 2. 3. Datse malkanderen voor eeuwigh moeten by-staen met Goedt ende Bloedt teghen alle in-heemsche ende uyt-heemsche Potentaten, behoudelick dat de Assistentie by de Generaliteyt, gedecerneert werdt.

Art. 10. Dat gheen der Geunieerde Provintien, Steden, en Leden sullen maecken eenighe confederatien, met eenighe nabuerighe Heeren ende Landen, sonder consent der geunieerde Bondtgenooten.

91-15

Art. 5. Dat de ghemeyne Kosten, van noode, sullen eenpaerlijck ende op gelijcken voet gegeven werden.

Art. 18. Dat de Steden ende Leden der Vnie, andere Bontghenooten in imposten, Convoy-gelden niet meer moghen belasten als haer eyghen inghesetenen.

Art. 6. Dat de middelen des Landts alleen moeten verstreckt werden tot gemeyne beschuttinge.

Art. 9. 16. Indien eenigh verschil komt tusschen de Leden in particulier, ofte generael, daer in sy niet s'eens konnen werden, sullen de Stadt-houderen, ofte met hem eenighe Adjuncten die't hem belieft de uyt-spraecke doen binnen een maendt, ofte eer, ende sal haer uyt-spraecke moeten achtervolght werden, niet yegenstaende alle exceptien, etc.

Dese Artijckelen stant houdende/als be-eedight zijnde / wie en siet niet datse notoirlick geviolеert worden? als een Provintie/Stad/ofte Leden particulier/ in 's Landts Finantien ooghluyckеn/ om hare Ingesetenen daer met te beneficeren/de Bontgenooten te krencken en ruineren/'s Lants Placcaten/Octroyen/ ende Donatien openbaerlick oft bedecktelick door breecken/tot haer profijt ende der Bontgenooten schade / verbonden van Vrede ende Oorloghe aengaen ende breken met den vyandt ofte nabuerighe Potentaten / sonder ja teghen Approbatie der Geunieerde Leden: hare Quote ontseggen / de Militie casseren; de Vnie verklaren te willen scheyden/ ende daer over by den anderen Leden / oock den Gouverneur menighmael vriendelick vermaent ende besonden zijnde / zijn niet alleen ongehoorigh / maer weygeren deselve Acces / niemandt boven hen in dier qualiteyt willende accepteren binnen hare Stadt ofte Vroedtschap: sekerlick sulcke ende diergelijcke Exorbitantien ongemerckt in-kruppende/ wert niet alleen de Vnie verbroocken/ maer de gheheele Republijcke/ tot scheydinghe ende ruine gebracht.

Voor besluyt / wensche de Geunieerde Nederlanden / dat door de wijse directie / der Ho. mog. Heeren Staten, sampt de Doorluchtighe Hoogheydt, als Gouverneur / dit verloop sulcks mach beslist werden / dat naermaels sulcke scheuringhen / en twee-spalten in onse Ingewanden niet weder op-rijsen. Tot spijt ende confusie der Spaensche/ ende alle andere openbare oft bedeckte vyanden van onsen Staet: daer-en-tegen tot gerustigheydt vande Godsalige/vreedsame/ende incorruptible Patriotten onses Vaderlandts!

EYNDE

